

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

I. évfolyam 2. szám

1994. november

MINDEN MAGYAR FELELŐS MINDEN
MAGYARÉRT.

SZABÓ DEZSŐ

ÚJ MAGVETÉS - RÉGI BARÁZDÁBA!

Házasságban gyarapodott, munkagondokkal mindennapos, tisztsegújító szülőföldünkön új kezdeményezés nemes izgalmá kerekedik. Friss magot hinteni a régen meghúzott barázdába! Városunk címen új havi-lapot indítottak (a meglévő kettő mellé), hogy a nehezen testvéresülő közös tudat a saját lábára állhasson végre, úgy, hogy egy-jogon otthon lehessen benne az iker-település mind a két fele s közakarattal mászhasson ki abból a jelengödörből, melyben az emberszabású átalakulás viaskodásában zuhant.

A régi barázda említése arra utal, hogy Hármaskörös címmel Endrődön a huszas-harmincas esztendőkből (tovább, mint két évtizedig) létezett már a mostani lap őse, míg a szomszédban a Gyoma-Endrőd-Kondoros, s olykor a Hungária Nyomda kísérletei is képviselték a sajtót, kurtább-hosszabb ideig, de szellemiségükben olyan messzire egymáshoz, mint Makó Jeruzsálemtől, - ahogy a közmondás örökíti.

Mindezek tudtával önmagát szülheti a kérdés: Mi lehet az ó-barázdába hintett akarat-magból kikelő új lap feladata a folyamatos jelenben? Semmiképpen sem az, hogy a visszavonás konkolyát megtúrja sorai között, mint olykor azt - bántási szándék nélkül essék a szólás -, jelenlegi laptestvérei teszik! Ehelyett tudatosan olyan humanista, nemzeti erkölcsi normákkal mérni a sorsformáló eseményeket, s olyan célokat kitűzni, amiket a keresztény hitfelekezetek ökomenikusnak, egyetemes népszolgálatnak neveznek. Gyógyítás szándékával feltárni a bajokat, hitet tenni a nemes törekvések mellett, s a hónapok alá nyúlóknak, akiket az átalakulás időlegesen az út szélére sodort.

S ezügyben nem lehet a lapnak endrődi vagy gyomai, katolikus vagy protestáns, hívó vagy szabadgondolkodó jellege, csakis egyetemleges: Néppel a Népert! S talán Szabó Dezső félévszázados, de ércnél maradandóbb korparancsát sem árt felidézni ezügyben, ami így hangzik: "Minden magyar felelős minden magyarért!" És az ember az emberért is!

Timár Máté

Légy áldott régi hely,
légy áldott régi ház,
légy áldott régi tej,
légy áldott régi láz.

Légy áldott régi zaj,
légy áldott régi csend,
mely mint egy messzi jaj
álomban visszacseng.

Légy áldott régi hó,
légy áldott régi kő,
te szívemet nyitó
te lelkelem építő.

Légy áldott régi bor,
légy áldott régi seb,
a véres és bíbor
csóknál is edesebb.

Légy áldott régi lant,
új bura régi ír,
kigyuló régi hant
kinyíló égi sír.

Kosztolányi Dezső
(1924.)

Az endrődi templom búcsúünnepé november 6-án vasárnap délelőtt 10 órakor lesz. Mise után nagyszabású utcai körmenet.

Az endrődi szarvasvégi temetőben nagyszabású takarítási akció kezdődött. Az Önkormányzat közhasznú munkanélkülieket küldött takarítani. Hálás köszönet a szorgalmas munkásoknak, valamint az Önkormányzatnak is.

Öröndetes, ezekben a napokban sokan szépítik és csinosítják a temetőket. Ezért is hála mindenkinek.

A tartalomból:

Önkormányzati választások elé

2. old.

Gazdaság

3. old.

Évfordulók

4. old.

Egyházi krónika

5. old.

Kisgazda párt a történelem tükrében II.

6. old.

Irodalmi oldal

7. old.

Postánkból

8. old.

Az önkormányzati választások elé...

Milyen legyen egy önkormányzat? II.

Cikkem első részében felvettem egy gondolatot a város hosszú távú lehetőségéről, amely fellendíthetné a vállalkozási kedvet. Azt mondtam, hogy a városnak meg kell valósítani egy ipari parkot, hiszen tudjuk, hogy a külföldi befektetők nagyon sok esetben azért nem kezdeményeznek, mert üzletükhöz nem találnak megfelelő helyet. Ez vonatkozik a belföldi befektetőkre is. Sőt, a helybeli vállalkozóknak is szükségük van olyan lehetőségre, ahol adva van a fejlődés és a növekedés feltétele.

Jelen pillanatban, ha valaki vállalkozni akar, biztos, hogy a garázsba, vagy a háznál lévő melléképületben kezdi el, mert nincs más lehetősége, s ha ezt is kinőtte, bérbe veszi a szomszéd garázsát. Kezdsnek ez is megfelel, de nem a fejlődésnek.

Itt már bekapcsolódik a városfejlesztés és rendezés tervezete, valamint a lakosság vagyoni védelme. A jelenlegi vállalkozások mindenütt a városban lakónegyedekben létesülnek, különböző ágazatokban. Ez által a környező házak veszítenek piaci értékükből. Miért? Azért, mert az üzemek zajosak, csótány és rágcsláló termelők, esetleg szagosak is. Tehát, ha valaki ezt megelégette a jelen helyzetben nem tehet mást, (mivel az üzemnek hivatalos működési engedélye van), mint azt, hogy megpróbálja eladni házát. Igen, de ki vesz meg egy ilyen környezetben ingatlant? Legfeljebb a felépült üzem áron alul, mert tudja, hogy a polgár kényszerhelyzetben van.

Itt kapcsolódik a témában a városrendezés. Ha van egy erre alkalmas terület, a város nem ad ki engedélyt a továbbiakban lakónegyedbe, ipari létesítményre. Tehát az önkormányzatnak ki kell alakítani egy igazságos és humánus városrendezési tervet.

Sorolhatnák még sok követendő példát amit lépésről-lépésre egy tervező és gondolkodó önkormányzat meg tud valósítani. Példaként utalnék Mezőberényre, amely kb. ugyanolyan lélekszámú, mint Gyomaendrőd. Minden utcája kemény burkolattal van ellátva és rendezettek, szép központtal kialakítva. Általában meglátszik, hogy az önkormányzat gazdálkodik, és jól!

Mivelhogy nem tanácsadás cikkem lényege, hanem inkább figyelemfelhívó, hogy miket tartsunk szem előtt az önkormányzati képviselők megválasztásánál. Ne restelljük megkérdezni a jelöltek elképzeléseit.

Tisztelt Választópolgárok!

Mint a KDNP elnöke, ki merem jelenteni, hogy a mi tagságunk - melyben a társadalom minden rétege képviselve van - nyitott minden jó irányba vezető változásra. Konzervatívnak csak annyiban vagyunk nevezhetők, hogy hitünk és nemzeti öntudatunk van, és ezt meg is akarjuk őrizni.

Megszállottsággal hisszük, hogy városunk érdekében a Kiszéti Gyógyászó meg fog valósulni, amely egy csapásra meg tudná változtatni Gyomaendrőd arculatát és megítélését.

Mi itt élünk és itt halunk meg. Ez a mi szűkebb értelembbe vett hazánk. Ne törődjünk a nagy politikával, mert abba mi nem tudunk beleszólni, de törekedjünk arra, hogy a nagypolitika is minél kevesebbet szóljon a mi dolgunkba. Ezt pedig csak úgy tudjuk elérni, ha mennél jobban összefogunk és függetlenítjük magunkat - főleg anyagilag!

Rengeteg a tennivaló, tetteink jövőbe nézzenek városunk érdekében, *ne azt támogassuk, akár szavazatainkkal is, ami szétválaszt, hanem azt, ami összetarthat és fejleszthet bennünket.* Ha ezt így tesszük, akkor meghiúsul annak a maroknyi körnek minden erőlködése és hangoskodása, amely megosztottságunkon dolgozik, mert *az erő az egységben van.*

Tisztelt Választópolgárok!

Ha csak egy ici-picit is sikerült felkelteni érdeklődésteket városunk jövője irányába, érdemes volt megírni szerény és valós gondolataimat.

Vaszkó András

Endródi értékek

Szülőfalunk méltón letette névjegyét a nemzet asztalára, melyen írók, költők, festők, színészek, zenészek, tudósok, sportolók neve sorakozik.

Országosan ismert Timár Máté, Fenákel Judit, Gergely Ágnes, Ujházi Miklós, Farkasinszki Imre, Rózsahegyi Kálmán, Varjú Vilmos, Sztanyik László neve szerepel.

Persze, kívülük még szép számmal vannak, kiknek híre a szülőföld határain túl kevésbé ismerős: pedig az ő alkotásaik is a település jó hírének öregbítéséhez járultak hozzá. Kevesen ismerik ifj. Paróczai Gergely, Polányi Éva, Iványi Mária, Uhrin Péter, Bella János és Bella Rózsa, és a szárnyait bontogató színész: Kiszely Zoltán érdemeit.

S mennyien lehetnek még, akik színesebbé teszik életünket!

A múlt napokban kaptam meg Timár Máté két legújabb könyvét: Amikor a szerelem véget ér és a Napáldozatja előtt novellás kötetét és regényét. Mondhatom, kedves történetek sora. Szülőfalunk ízes nyelve művészi fokon, dallamosan cseng fülbe és szívbe.

Mérhetetlen értékű az a munka is, melyet a Honismereti Egyesület tagjai végeznek Hornokné Németh Eszter vezetésével, hogy Endrőd történetének, életének igen értékes szakaszát az elmúlt századforduló eseményeit, értékeit az utódokra hagyja.

Az Egyesület kezdeményezésére az iskolások évente pályamunkákat írnak életünk egy-egy szakaszáról, területéről, érdekesen és ízesen. Előttük a szép reményeket ígérő holnap. Jó lenne, ha lapunk hasábjain minél több érdekes, értékes munka kerülne kezünkbe!

Márton Gábor

GAZDASÁG

A falugazdász válaszol

Az 1994. évi őszi vetésekhez milyen támogatások igényelhetők és a támogatások elnyeréséhez milyen igazolásokat kell beszerezni?

A jelenleg is hatályos 182/1993./XII. 30. korm. rendelet szerint a fölhasználható 2000 Ft/ha vetési támogatást igényelhet, amennyiben rendelkezik ugyanilyen értékű számlával. A termeléshez szükséges ráfordítások számlamásolatait a falugazdász útján kell az adóhatósághoz eljuttatni az igénylő nyomtatványok egyidejű aláírásával. Szintén a fenti rendelet alapján lehet a gázolaj beszerzések támogatását igényelni. Az igényléshez gázolajszámla vagy az elvégzett munkaműveletről tételes számla szükséges. Útalapot igényelhet a vállalkozói körbe nem tartozó termelő is, aki mezőgazdasági termelési céllal földet használ. A gázolaj és az útalap támogatásoknál egyaránt 90 l/ha az elszámolás alapja.

Mi az agrárkamarák feladata és kik lehetnek kamarai tagok?

A gazdálkodással, piacszervezéssel és információ-áramlással összefüggő közfeladatok megoldására rendezte el az országgyűlés a kamarák létrehozását. A kamarák feladata, hogy önkormányzaton alapuló működésükkel segítsék a gazdaság fejlődését, az üzleti élet tisztaságát és a piac biztonságát. Kamarai tag kötelezően és automatikusan minden gazdasági tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet. Összefoglalva, minden adószámmal rendelkező magán és jogi személy.

A sajtóból értesültem, az anyajuh-állomány kötelezően előírt megjelöléséről. Miért kell a jelölést elvégezni, és ki szervezi a munkát?

Az Európai Unió tagországaiba irányuló exportkontingens elosztásához szükséges az anyaállomány nyilvántartásba vétele. 1995. január 1-től az Európai Unió országaiba csak az a termelő exportálhat, aki a Juh Termék Tanács tagja, és anyaállományának nyilvántartásba vételét követően részesül a kontingensből. Javasolom minden juh tartónak, hogy a fentiekkel kapcsolatban keressen fel.

Az idei aszályos év tapasztalata alapján műtrágyázási tanácsot szeretnék kérni. Búzát követően a következő évben kukoricát akarok termelni, milyen és mennyi műtrágyát használjak?

A talaj erő visszapótlást befolyásoló tényezők az elővetemény, a talaj tápanyag készlete, a talaj típusa, és a tervezett növény és annak termésszintje. Mindezeket azonban most nem vehetjük figyelembe, mivel a fő meghatározó az anyagi lehetőség. Az elővetemény amennyiben felszecsászva alászántásra került, kellő mennyiségű kálium hatóanyagot biztosít. Célszerű mintegy 50-60 kg/ha nitrogén és ugyanennyi foszfor hatóanyagot a szántás előtt kijuttatni. A tavaszi magágy készítés előtt kell a további 50-60 kg/ha nitrogén hatóanyagot kiszórni. Az idei aszályos évben a csak tavasszal kijuttatott és sekélyen bedolgozott műtrágyák kényszerítették a növényt a felső rétegben való dús gyökérbérbézésre és ennek következtében a növények kevésbé bírták a szárazságot.

Várfi András - falugazdász

Hogyan adózzunk 1995-ben?

Minden év utolsó negyedében a Pénzügyminisztérium szakértői már készek a jövő évi adórendszerre vonatkozó elképzeléseikkkel. Mi adózók igen aggódva figyeljük hogy vajon hogy alakul a jövő évi adóprézés? Azzal mindnyájan tisztában vagyunk, hogy adót kell fizetni, azon egyszerű oknál fogva, hogy az állam a kiadásait másképp nem tudja biztosítani. Így van ez az egész világon, amióta államforma létezik. El kell azon gondolkodni, hogy nem fordítva ültünk-e a lovon? Jó-e az a módszer, hogy a bevételek nagyságából indul ki a költségvetés tervezése, és nem abból, hogy a gazdaság ki tudja-e termelni, el tudja-e viselni a közkiadásokat? Arról van szó, hogy az állam a mostani túlméretezett intézményeit túl drága szolgáltatásait csak magas adóterhekkel lehet fenntartani. Nem lehet kétséges, hogy az állam kiadásait a gazdaság teljesítőképességéhez kell igazítani. A magikus kérdés az, hogy *mit, mikor, hogyan?* Egyértelmű, hogy az egyik napról a másikra nem lehet radikálisan csökkenteni a közkiadásokat, és előzetesen alaposan végig kell gondolni, hogy melyek azok az intézmények és szolgáltatások, amelyek piaci alapokra helyezhetők, és mikor? Nem járható ez az út azzal a jelszóval, hogy *nincs több pénz!* Őszintén reméljük, hogy a "szakértői kormány" ezt nem így oldja meg. Egyelőre annyit lehet tudni, hogy igen fájdalmas inézkedéssorozatra kerül sor, amelynek első pontja, hogy kormánydöntés értelmében az 1995. évi költségvetési kiadások az 1994 évi szinten lesznek befagyasztva. Ez azt jelenti, hogy ha az infláció 20 % körül alakul, akkor a reálérték 20 %-kal csökken. Erre évek óta nem volt példa! További fontos kérdés, hogy a módosított adórendszer képes lesz-e a beruházások, az export, a munkahelyek bővítését ösztönözni, vagy másképp feltéve a kérdést, olyan-e a kormány gazdaságpolitikája, amelyet az adórendszer jól tud szolgálni? **Mert ha a belföldi piacot szűkíteni akarják, miért fogna bárki is munkahelyteremtő beruházásba?** Nem vitatható, hogy az adóelvonások csökkentésére csak a gazdaság fejlődésének és az államháztartás konszolidációjának függvényében kerülhet sor. Véleményem szerint a jelenlegi helyzetben mindaddig lényeges adócsökkentésre nem kerülhet sor, ameddig a termelés növekedés és a szerkezetváltás be nem következik. **Ehhez azonban a beruházásokat, vállalkozásokat életkötő befektetéseket ösztönző adórendszerre volna szükség.**

A jövő évre javasolt adóváltozások szerint:

A **beruházások** ösztönzését társasági adókedvezmények formájában gondolják. A javaslat elég bonyolult, adóvisszatérítéssel kombinált, és a kedvezmények mértéke a válság térségeiben nagyobb lenne.

A **tőkejövedelmek** adókulcsa 10 % lenne, úgy ahogy az első százalézer Ft adómentes.

A **befektetési kedvezmény**nél megszűnne a hároméves határidő, csak a befektetés összegének változása és nem az összetétele lenne az adókedvezmény feltétele.

A **személyi jövedelemadó** vonatkozásában a javaslat a minimáladót eltörli, és a kisvállalkozók számára bevezeti az általányadót.

Adókedvezmények: Az eddigi adóalap csökkentő kedvezmények adókedvezménnyé alakulnának át, de csökkentett mértékben, úgy hogy szociálpolitikai megfontolások alapján ez a kisjövedelműeknek kedvezne.

Az egyéni hosszútávú megtakarítások érdekében bevezetik az élet és nyugdíjbiztosítások adókedvezményét.

Császárné Gyuricza Éva

Elfordulók

- XI. 4.** 68 évvel ezelőtt 1926. november 4-én halt meg Kató József újságíró, műfordító, aki 1879-ben született Gyomán. Négy évig szerkesztette a Békés Megyei Közlönyt. Lefordította Slovaczkó Mazeppa c. művét. Önálló művei: Versek, Pipaszó mellett, Költemények, Életbarázdák, Krónikás könyv.
- XI. 7.** 68 évvel ezelőtt 1926. november 7-én született Endrődön M. Kondor Viktória történész. Munkái: Az 1875-ös pártfúzió, Egy ismeretlen levél Károlyi Mihályhoz.
- XI. 12.** 66 évvel ezelőtt 1928. november 12-én született Gyomán Szilágyi Ferenc író, költő, nyelvtudós, a budapesti Református Egyetem dékánhelyettese. Több mint harminc önálló kötete és egyéb apró írások fémjelzik munkásságát.
- XI. 13.** 80 évvel ezelőtt 1914. november 13-án született Gyomán Határ Győző, az Európa szerzte ismert Kossuth-díjas költő-író-filozófus, Gyomaendrőd díszpolgára.
- XI. 21.** 72 évvel ezelőtt 1922. november 21-én született Endrődön Tímár Máté író. Eddig 22 regényt és elbeszéléskötetet írt meg bőven patakzó mesélő kedvvel, ízes nyelvvél.
- XI. 28.** 92 évvel ezelőtt 1902. november 24-én született Gyomán Bohus K. Zoltán író, szakíró. Újságot szerkesztett, tankönyveket írt.
- XI. 25.** 43 évvel ezelőtt 1951. november 25-én született Endrődön Bella Rózsa Pillinszky-díjas festőművész. Az első 1987-es kecskeméti kiállítása óta már több mint tíz önálló kiállítása volt. Egy képét szülőfaluja könyvtárának ajándékozta.
- XI. 28.** 6 évvel ezelőtt, 1988. november 28-án halt meg Budapesten Fehérváry Ferenc fotóművész, aki 1922-ben született Endrődön. Önálló fotókiállítása volt a Néprajzi Múzeumban.

"A tanítás nekem nem munka volt, hanem életforma"

Beszélgés Márton Gáborral, akinek a békéscsabai Tanítóképző Főiskolán az idei tanévnyitón ötvenéves tanítói szolgálata után aranydiplomát adtak át.

- Nagy idő ez az ötven év.
- Nagy idő, de mégis eltelt egy pillanat alatt. Mintha tegnap lett volna, hogy elkezdtem tanítani.
- Úgy tudom, sokan voltak testvérek. Hogyan lehettél Te mégis "iskolázott" ember?
- Tizen voltunk testvérek. Igazad van, a magamfajta gyerekeknek csak álom volt, hogy tanító lehessen.
- De amikor én hatéves voltam, a vasutas édesapám meghalt tüdőbajban, édesanyám itt maradt a tíz gyerekkel. El lehet képzelni, mennyi gond volt. Úgyhogy a négy kisebb - köztük én - bekerült a szegedi árvaházba, bakterházba is mondtuk. De még olya! Külön hálószoba, tanuló, fürdőszoba volt, adtak cipőpasztát, fogkrémet, adtak ruhát. És a kitűnő tanulók tovább is tanulhattak. Úgyhogy én 1944. áprilisában végeztem el az Újvidéki Tanítóképzőt.
- Merre felé tanítottál?
- Az ötven évet elejétől a végéig Endrődön tanítottam, illetve egy évig voltam a gyomai művelődési osztályon, de nem szerettem, mert folyton azzal nyaggattak, hogy melyik pedagógus jár templomba, mondjam meg. Mikor már nagyon meguntam, az feleltem: - Azt nem tudom, de ha arra kíváncsiak, hogy ki jár a kocsmába, azt fejből is meg tudom mondani. Le is váltottak, hál' Istennek, igen hamar.
- Melyik iskolában kezdted?
- 1945. januárjában az endrői polgári iskolában.
- Milyen volt itt akkor a hangulat?
- Nagy volt a bizonytalanság, a férfi pedagógusok nem voltak itt-hon, az iskola belövést kapott, a falu magába volt gömnyedve, mindenki gyászolt.

- Sokáig voltál tanyai tanító is. Úgy mondják, ezek az évek duplán számítanak.
- Huszonkilenc évig tanítottam tanyán; de én nem számolom duplán, nagyon szerettem ott élni.
- Nehezen tudnák elképzelni Téged városi embernek.
- Egyszer mentünk Pesten a feleségemmel az utcán. Jött valaki szemben, és én annak rendje és módja szerint megemeltém a kalapom. Csak a döbbsent tekintet ébresztett rá arra, hogy én itt, Pesten is tanyai módra viselkedem. Mikor nyugdíjasok lettünk, felmerült, hogy el kellene költöznünk valamelyik gyerekünkhöz. Mind a három városban él. De nem lett belőle semmi. Egyrészt mert nem tudtuk eldönteni, hogy melyikhez menjünk a három közül. Másrészt - ha én most elmegyek, még egy fröccsöt sem tudok ott meginni, nekem ott nincs senkim, minden barátom itt marad. Meg ott is majd elkezdnek mindenkinek köszönetni, azt hinnék azok is, hogy meghibbantam. Úgyhogy itthon maradtunk.

- Milyen volt a tanyai tanító élete?
- 1-8. osztály járt a kezem alá, volt olyan, hogy ez száznál is több gyereket jelentett. Egy nagy szikes puszta közepén volt a csejti iskola. Ha fagy volt, ha eső esett, ha olyan szél volt, hogy majd felkapta az embert, ezek a kicsi tanyai óvodatlan gyerekek akkor is jöttek az iskolába. Kilómétereket gyalogolt a kis hatéves, mire odaért, elázott. Addigra befűtöttem, mert a takarító is én voltam, kimostuk a kis harisnyát, papucsot adtam rájuk. Akkor megfogtam azt a kis ügyetlen kezét, mert még a ceruzát se tudta megfogni, és elkezdtek alakítani a betűket. Az ember minden nap látta, hogyan tökéletesedik a keze alatt - ami a világon a legfontosabb - a gyermek. Mire a nyolcadikat elvégezte, kialakult, kezdhetett az életet. A tanyán nem volt rossz gyerek. Azok a gyerekek tudták, hogy a munkát el kell végezni. Persze, volt olyan is, hogy a szülő úgy adta a gyereket a kezem alá: - No, ez egy haszontalan kölök, csak a bőrével számoljon el a tanító úr...

A tanyán csak az a tanító maradt meg, aki maga is vállalta az ottani emberek életét. Ezek a tanítók összefogták az olvasóköröket, színjátszó szakkört vezettek, zeneestet rendeztek, ott voltak a szüreti bálon, az aratóbálon. Én még futballcsapatot is szerveztem: a csejti legények futballoztak más tanyai legényekkel - jó volt, együtt voltunk. A tanyai tanító ott kellett legyen a lakodalmakban, a temetésekben, a disznóvágásokon - volt olyan, hogy engem egyszerre három disznóvágásra is hívtak, el is mentem mind a háromra. Sokszor meg hivatalos ügyeket kellett intézni. Én, amikor a háború után odakerültem, sok levelet írtam meg a Vöröskeresztnek, mert az emberek keresték a hozzátartozóikat. Volt olyan is, hogy végrendeletet írtak meg velem. De mivel messze volt a falu, a marhalevél-kezelő is én voltam. Egyszer még szüléshez is elhívtak: - Te iskolázott ember vagy. Mondom nekik, hogy hívjatok bábát. - Most nem ér rá. Hát... kimentünk ketten számárháton... nagyon melegen volt... Szerencsére, mire odaértünk, már ezen a világon volt a szép kis barna hajás baba.

- Nagylaposon hogy érezted magad?
- Nagylapos volt az életem egyik legszebb időszaka. Ott már villany volt, kövesút volt, nagyon összetartó nép lakott ott. Olyan is volt, hogy kerékpárral bementünk együtt nagylaposiak Mezőtúrra a mozába. Nem volt messze - 10 kilométer.
- Akkor már nős voltál. Hogyan viselte a feleséged ezt a sok-sok elfoglaltságot?
- Ő is részt vett mindenben. Az én feleségem egy csodálatos asszony, ő is pedagógus, 42 éve élünk együtt. Három gyönyörű - és jó! - gyermeket szült nekem. A két lányom pedagógus, a fiam építésmérnök. Van hét unokám - eddig! A mi családjunkban olyan is megtörtént, hogy a kisebbik lányom szült öt évvel ezelőtt március 24-én /Gábor napkor/ egy fiút, rá három évre, szintén március 24-én pedig egy lányt. Hát ez olyan csodálatos ajándék volt nekem, amivel semmilyen kitüntetés nem ér fel.

- Ha megkérdezhetem: hogy állsz az anyagiakkal? Ház? Kocsi? Vikendház?
- Amúgy nagyon gazdag vagyok, de anyagilag nem sokra vittem. 1972-ben sikerült pedagógus-kölcsönrel egy családi házat felépí-

Katolikus krónika

Ezekben a napokban ünnepelték a testvér protestáns egyházak a Reformáció ünnepét. Köszöntjük őket testvéri szeretettel. Tagadhatatlan, hogy számunkra ugyan fájdalmas esemény volt az egyházszakadás, de nem ragadhatunk le a múltban, hanem tovább kell lépnünk és néznünk. Ha valóban a Biblia szellemében élünk, akkor nem szaggatjuk a múlt sebeit hanem testvérként tiszteljük, szeretjük egymást, tanulékony lélekkel szemléljük a másik értékeit. Különválásunk óta is halmoztunk fel annyi történelmi értéket, lelkiséget, szellemiséget, kultúrelemeket, a Biblia megélése területén szerzett tapasztalatokat, melyek egymást nem kizárják, hanem gazdagítják.

Eredetünk, gyökerünk közös - a célunk ugyanaz; Van, ami a jelenben különbözik? Nem baj.. ha szeretjük egymást, akkor létrejön a *lelki egység* közöttünk. És ez a legfontosabb.

Így kívánunk minden jót, sok-sok áldást az Istentől Testvérgyülekezeteink életére.

Külön is köszöntjük a gyomai református gyülekezet Lelkipásztorát az alkalomból, hogy most ünnepelte gyomai működésének 30. évfordulóját. Nem kis dolog ennyi időt egy közösségben eltölteni. Kívánunk további áldott szolgálatot, eredményes munkát és nagyon sok lelki örömet a gyomai Gyülekezetben, még sok-sok éven át.

A hónap egyházi ünnepei:

november 11. Szent Márton püspök

A pannóniai Sabariában (ma Szombathely) született 316 körül pogány szülőktől. A keresztség felvétele és a katonai szolgálatból való megválás után a galliai Ligugé mellett monostort alapított, ahol Szent Hiláriusz vezetésével szerzetesi életet élt. Pappá szentelték, majd Tours püspökévé választótták. A papság műveltségét emelte, a szegényeknek hirdette az evangéliumot, és sok jót tett velük. Sok festőt meghihletett a köpenyjelent: csikorgó hidegben egy félig meggémberedett koldust látott. Odalovagolt, katonai köpenyét kardjával kettéhasította, és a koldust betakarta vele. Meghalt 397. november 8-án.

november 19. Árpádházi Szent Erzsébet

II. András magyar király és meráni Gertrúd hercegnő leányként született 1207-ben, valószínűleg a sárospataki királyi várban. Még kisleányként férjhez adták Lajos türingiai tartománygrófhhoz, akit három gyermekkel ajándékozott meg. A mennyei dolgok szemlélése, szegények segítése, családja szeretete töltötte be szívét. Közismert a rózsalegenda: Jézus nevében hordta az alámizsnát a szegényeknek, s az egyik alkalommal, amikor férje rosszindulatú rokonai számon kérték, hogy mit visz a kötényében, az ott lévő kenyerek rózsává színesedtek. Férje halála (1227) után a szívtelen rokonok kiűzték Wartburg várából, és a téli hidegben három kis gyémánkével egy eisenachi sertésólban húzta meg magát. Kórházat alapított, és maga szolgálta a betegeket. Meghalt Marburgban 1231 november 17-én.

Iványi László plébános

Református híradó

30 éves jubileum

Református gyülekezet Híre

Október 9-án háladáó Istentisztelet és bensőséges ünnepség keretében emlékeztek meg a reformátusok arról, hogy 30 éve - 1964. október 1-én - kezdte meg a gyomai gyülekezetben szolgálatát Sípós Tas Töhötöm lelkipásztor. Igé hirdetésében a Zsolt. 50,23 és az Ikor. 4,1-2 alapján - "Aki hálával áldozik az dicsőít engem" s "Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és Isten liikainak sáfárait. Ami pedig a sáfároknak megkívántatik, az, hogy mindenik hűnek találassák" - emlékezett és szolt háladáóssal a megtelt útról és szolgálatról.

Fekete László presbíter a Presbitérium nevében méltatta a lelkeszi szolgálatot, amely az elmúlt 30 évben - az ismert körülmények miatt - nagyon nehéz volt. Majd Izsó Sándor gondnokkal a Presbitérium jókívánságait és háláját fejezték ki.

A gyülekezet asszonyai - a Diakóniai Bizottság - nevében, akik az egész ünnepség szervezői is voltak, Keresztesi Józsefné, B. Molnár Istvánné és Csicsely Mihályné a gyülekezet értékes ajándékait adták át a Körös Étteremben tartott - mintegy 200 fős - ünnepi ebéden.

A templomban még Keresztesi József római katolikus gondnok gyülekezete és a maga nevében szolt elismerőleg s jókívánságait kifejezve. Hunya Alajosné pedig az özv. Izsó Antalné, Vass Erzsébet levelben küldött köszöntését olvasta fel.

Sípós Árpád szentesi lelkipásztor a maga és az Édesapa nevében bibliai versekkel köszöntötte testvérét és a gyülekezetet.

Az ünnepi istentisztelet áhítatot és színvonalát emelte a lelkipásztor leánya - a Szegedi Tömörkény Gimnáziumban tanító Sípós Tünde - vezetésével résztvevő (egyetemistákból, főkölásokból és középiskolásokból álló) szegedi énekkar szolgálta. Valamint Keresztesi Józsefné szavolata, aki Dr. Sípós István - korábbi lelkipásztor - 30 éve a harangok villamosításakor írt "Hallod a harangszót?" című versét adta elő.

Hallod a harangszót?

írta: Dr. Sípós István lelkipásztor

Hallod a harangszót a gyomai toronyban?...

Bölcsöd ez ringotta, úton az kísért,
Ez kísér majd egyszer utolsó útdra...

Hallod a harangszót? Ez allatott szépen
Körösparti kis bölcsőben vagy anyád ölében!

Hallod a harangszót? Nem hágy ez el soha...
Aratáskor, vig szüretre ez hívogat haza!

Ha főradt vagy - a harangszó frissíti meg karod.
Ha bánat tép s rád ül a gond - harangszó vigaszod!

„Harangszóra indul a szív háladáó imára,
Harangszóra nyílik szívéd ha özvegy vagy s árva.
Ebből merít kinek mósól sehol sincs barátja,
Csak egyedül az Istennel van vigasztalása.

Messze mehatsz! Vethet a sors más vidékre-tájra...

Evihetnek katonának, munkábo, bányábo...

Lehetsz gazdag, lehetsz szegény, bujdoshatsz világba
A gyomai szép harangszó érte kiált: Drága!

Elrepülhetsz fellegekbe... vihet tenger árja,
A gyomai harang szava utánad száll - várva...

...S felhangzik majd egyszer bizton, füledbe cseng éjjel titkon,
s fölriadsz, hogy halljad s úgy érzed, hogy ez tartott meg
Embernek s magyarnak!!!

Néked kitudt itthon... utánad megy lopva.
Tóled ezt a csodás kincset senki el ne lopja!!

Hallod a szót... S indulnod kell. Meg sem állsz hazáig
Átölel a harang szava s úgy röpp Gyomáig...

Köröspartig, Házatokig, Öseid sírjái!

Kiszgazda párt a történelem tükrében

II. rész

1944. végén Debrecenben megalakult az Ideiglenes Kormány. Az FKGP-ből Gyöngyösi János külügy, Dr. Vársári Tamás pénzügyminiszter lett. Rejtelhelyéről előkerült Tildy Zoltán ref. lelkész és Varga Béla r. kat. plébános, valamint Nagy Ferenc gazdálkodó. 1939-től mindhárman képviselők, hosszú ideje a párt kiemelkedő szereplői voltak, és felvették a kapcsolatot a kormánnyal.

A Nemzetgyűlés nagy tette volt a földreform törvénybe iktatása a kiszgazdák köveselésére.

A német megszállást felváltotta a szovjet megszállás. Szerveződtek az új politikai pártok. FKGP vezetők: Tildy Zoltán (szeghalmi) Nagy Ferenc, Varga Béla, B. Szabó István (békési), Filó Sámuel, Dobi István, Bencsik Gyula, Szentiványi Gyula, Kovács Béla. Rácz Lajos gyomai, Vaszkó Mihály endrődi képviselők. A pártelnök Tildy közölte a munkások vezetőivel, hogy bármilyen lesz is a választási eredmény az FKGP 50 %-nál nagyobb részesezési nem kíván a hatalomból. Ez - sajnos - árulás volt részéről, de erre állítólag Vorosilov kényszerítette.

1945. nov. 4-én 57.03 %-os kiszgazda választási győzelem 245 képviselői mandátummal. Tildy Zoltán miniszterelnök, Nagy Ferenc házelnök s egyben a Nemzeti Főtanács elnöke. Nov. 30-án a kiszgazda Kővágó József lett Budapest polgármestere. 1946. február 2-án Tildy Zoltánt köztársasági elnökké választják. Helyére a párt Sulyok Dezsőt javasolja, de ez Rákosi és Szakasits nyomására meghiúsul. Nagy Ferenc lett a miniszterelnök, B. Szabó István államminiszter, Varga Béla pedig házelnök. Az egyik fontos tárca mint a belügy kommuniszták irányítása alá került.

1946 márciusban már erősödtek a baloldali támadások. Megalakul a Baloldali Blokk. Felszólítják a kiszgazdapártot, hogy átváltsák el mindazokat, akik nem szovjet szellemben politizálnak. Tüntetések, atrocitások, sajtó általi támadások következnek.

Az 1947-es választás kékcédulás csalásokkal zajlott. Sokan 5-6 helyen adták le szavazatukat. 100 mandátummal a Magyar Kommunista Párt került az élre. Sok kiszgazda képviselőt, vezetőt menesztettek, többen kiléptek, külföldre menekültek, vagy választották az üldözések különböző formái, míg mások átcsapódtak a baloldaliakhoz.

B. Szabó István miniszternek fontos feladata volt pl. az üldözöttek védelme, gaztettek feltárása, nem sok sikerrel. Végül ez a kiváló ember is sorsüldözötté vált nagy megaláztatásokkal. Sztálinték a nagyon erős kiszgazdapártot, pedig a vidék, főleg a paraszti társadalom, szinte emberfeletti munkával, szorgalommal, tenniakarással építette a lerombolt és kifosztott hazát.

Következett Andrassy út 60, az államosítás, vagyonelkobzás, kulákcüldözés (71.600 főt érintett 1949-ig), majd börtön, életkezfosztása, kínzások, kényszermunka (1946-59-ig 750.000 főt), egyházüldözés, ateizmus, kitelepítés (1951 máj. 21-től júl. 28-ig 12.704 főt), Kistarcsa, Recsk, stb.

Tudósok, művészek, nagy tehetségesek segédmunkái! Értékeiktől megfosztották őket, lakásukba beköltöztek, sokan megalázták helyen, nyomorban tengették életüket. Emberi, anyagi, erkölcsi veszteségek, értékek tudatos pusztítása volt mindenütt.

Az FKGP meg akart teremteni minden becsületes magyar ember összefogásával egy független, gazdag, demokratikus, polgári Magyarországot! Erre minden esély megvolt a háború utáni években, de még 1956-ban is. Az 1945-1956 közötti 11 év alatt felhalmozódtak a keserűségek s nemcsak az üldözöttek, hanem a munkások jó része is belátta, hogy a rendszer nem reformálható az akkori vezetőkkel, a szovjet hadsereg jelenlétével. Mindezek érielték az 1956-os forradalmat. Az egyeduralmú pártállam hazafülvőivel beállt idegen érdekek szolgálatába. A "szocialista tábor" így hazánk sorsa is évtizedekre megpecsételődött, s messze-messze, egyre jobban elmaradt a nyugati országok életszínvonalától.

Hanyecz Margit

folytatás a 4. oldalról

nem. Volt egy Trabantom is, de a gyerekeknek adtam. Ennyi.

- Az aranydiplomával járó pénzt mégis felajánlottad a Kiszréti Gyógyászati Alapítványnak. Úgy tudom, a képviselői járandóságodat is átutaltattad iskolai alapítványra.

- Igen. Mert, ugye, ha én felvettem volna az aranydiplomával járó 8.000,- forintot, abból egyből levonták volna a felét adóra. Ezeknél az alapítványoknál mégiscsak jobb helye van a pénznek. Hogy boldoguljanak.

- Fárasztó a tanítás?

- Fárasztó, de nem lehet belefáradni. Mert a gyerek nemcsak a tankönyvből való tanítást akarja. A gyerek önző: magát a pedagógust akarja. Ebben használódik el, ebben ég el az igazi tanító.

- Akkor nem is hiányzik már a gyerekszívjá?

- Nem, mert minden nap hallom. Egy a szerencsém, hogy a házunk ablaka a ligeti iskola udvarára néz, úgyhogy örökösen behallik a szaladgálás, a rajcsűr. Ha megyek valahová, úgy intézem, hogy keresztülmehessek az iskolaudvaron, olyankor a gyerekek köszönnek. Ha nem ismerem, megkérdem: - Ki az apád? Megmondja. - No, azt ismerem, tanítottam. - Hát a nagyapád? Azt is megmondja. - No, az meg a komám volt.

- A szokványos kérdés: - Ha újból kezdenéd, ismét tanító lennél?

- Én nagy megtiszteltetésnek veszem az életől, hogy erre a pályára juthattam, hogy falusi tanító lehettem. Egy tanító, ha "eredményre" gondol, akkor a tanítványaira gondol. A becsületes autószerelőkre, a jó kereskedőkre, akik a falu megbecsül. Fülöp Imrére, Rójk Miskára gondolok, akik szintén tanítók-tanárok lettek, és a barátaim voltak. Földvári Józsi elektromérnökre, Madarász Laci gépészmérnökre, Gergely Ági Európa-szerte ismert költőre, vagy az olimpiai bronzérmes bajnokra, Varjú Vilire. Sajnos, őt a nyár elején búcsúztattam el az endrődiektől a pesti temetőben. Ez majdnem olyan, mintha az ember a saját gyereket temetné, nagyon fájdalmas dolog.

- Sok embert ismersz a faluban?

- Mindenkit. Az ötven év alatt rengeteg tanítványom volt. Jon velem szemben valaki az utcán, komoly felnőtt, nekem pedig eszembe jut, hol ült a padban, milyen csibészéget követett el, vagy milyen csillogó szemmel hallgatta a magyarázatokat... A kis hat éves Margitka az első sor szélén ült, és mindig nagyon figyelt. Nézett, nézett, aztán a pad elé lépett lassan, úgy figyelte a magyarázatot. Aztán hátrattete a kis kezét, fél lépésekkel lassan lépegetett a katedra felé, aztán odaállt az asztalomhoz, felkapaszkodott az ölembe, nézte, hogyan beszélek. Ott ült az óra végéig. Jó negyven év múlva - az unokáját tanítottam - eljött egy szülői értekezletre, és felemlgettük a régi történetet. - Aztán oda merne-e most is ülni az ölembe, Margitka? - Oda, tanító úr, már oda... Nagyot nevtünk. De igaza volt, lassan megéri az ember a pihenésre. Mint ahogy az új lomb letolja a tavalyit, az idős ember is helyet ad a fiatalnak. Ha majd engem is kivisznek a szüleim után a temetőbe, itt hagyok - a tanítványaimon kívül - még vagy 15 könyvet endrődi hagyományokról, a sportról. Addig is, ha Isten segít, még megírom Varjú Vilinek az életét. Most helytörténeti szakkört vezetek. Mert a helytörténet, az nagyon fontos a gyerekeknek. Ha gyerekkorban nem ismeri meg a faluja történetét, sose tudja úgy igazán megszeretni. Ez a titka annak, hogy nekem a néprajz ilyen fontos. És ezt csinálni kell, amíg él az ember.

További jó egészséget, Tanító Úr!

Hornokné Németh Eszter

Emlékezzünk!

Két esemény is kötelez, hogy a II. világháború áldozataira emlékezzünk. Az egész világon november elején halottak napja van. Erre az időszakra esik a háborúból való kiugrás sikertelen próbálkozása, a nyilaskeresztesek szomorú, tragikus hatalomátvétele (1944). A Hősök terén felállított emlékművön 375 név emlékeztet a méhetetlen szenvedést hozó áldozatunkra. Harckokban elesett katonák, fogságban elpusztult hadifoglyok sokasága, itthon elpusztult civilek hosszú névsora alkotja a keresztet a hatalmas sziklán. A kereszt oldalán az életfa letört száraz ágát formálja annak a 45 endrődi zsidó társunknak a neve, akinek a fajgyűlölet kieszelt néppusztítását megvalósították. Fél évszázad után is sajtó-fájó sebeinkre adj Uram enyhítő evőérvit!

Márton Gábor

Szeghalmi oldal

TORDA TRAGÉDIÁJA

A lassan félévszázados, új-mohácsi szomorúságú zengést megelőzően úgy muzsikált fülembé Torda, mint valami szinte-szent fogalom. Már a tanyai népiskola falán láthattam, hogy két vármegyének, Máros-Tordának és Torda-Aranyosnak a nevében is szerepel. A hittel-hitt legendában köztudott szakadék árkolódott, mellette a leánymentő Szent László és pogány-rokon üldözői közé. Az azonban már a Szeghalmi Péter András Református Gimnáziumban ért utol - méghozzá a maga is költőgató Sinka István első kötetét szerkesztő, s Aprily Lajos enyedi kollégájának, Fülöp Károly osztályfőnökömnek szájáról - mi is történt ottan János Zsigmond regnálásának idején, 1568-ban, akkor az ariánus, ma katolikus templomában, amikor is a nagyvilágon legelsőként a tekintetes karok és rendek, Dávid Ferenc karmesterségével végezésbe szavazták, hogy kinek-kinek a hite a legszemélyesebb ügye és dolga. Így kötődött Tordához a vallásszabadság nemes fogalma, századokkal más országok előtt s második Trianonnak tünt, hogy az 1940-es országgyűlés sem kapcsolta honához vissza négyötödében szinmagyar polgárságát, ott az Aranyos partján, holott Kolozsvárral szinte harangszót cserélt. S amikor végül is igen, 1944. végén néhány hetekre, ezért is akkora árat fizetett, hogy háromnegyedében elrománosodott tőle.

Ennek hírért már Veszprém-Jutason, a tartalékos tisztai tanfolyamon hallottam, abba csomagolva, hogy I. Hohenzollern Mihály hagyománytisztelően elfarolt szövetségesétől /ejsze pedig ő is germán vala, a beste/, viszonzásul meg hajdubaka-bajtársaim bemasíroztak a kettényírt Erdély déli felébe. S ottan szomorított az is, hogy az októberi tizenhármak gyászünnepe táján, mint visszakoztatta őket az ivának gőzhengere. De akkor már sárga lombjukat hullatták a fűzfák a Séd vizében, és szüreteltek a Csatárhegyen. S ezzel belé is veszttem a magam sorcsapdjába, hogy jó sokára keveredjem elő belőle.

Csepeli front, menetparancs a Duna vonalán, Bécsnek, hogy két karácsony között, Pilisszentléleken, tisztjeink-hagyta zászlóaljunkkal együtt szovjet hadifogságba essék. Irány a "bumácska", az otágú csillagra ígért szabadulólével nyomában. Illyés Cecéjén még csak félig, Baján már egészen mezitláb a locs-pocsos hóban, elzabrált csizmám helyett talpatlan, viaszosvaszón sztálincsizmaszárban, hogy Szabadkán át már nyolcvanfolyos marhavagonokban hasalva reszkessünk, mert Tito hősei ugyancsak lövöldöztek reánk.

A huszonezer-halottas temesvári lágerben már hírelték az újfogoly erdélyi társak, mint vadásztak Kolozsvárt, Tordán s az egész erdélyi tartományban, nemcsak bujdokló katonákra, de a civilekre is a szovjet-román járőrpárosok, mivel Mihály öfelsége magyar és német kényszer munkásokkal fizetett Sztálinnak a vaskoronájáért. Sőt, aki nem kellett a vörös birodalomnak, azt ő vitte a saját Gulágjaiba, miként erről Kacsó Sándor bátyánk oly hitelesen tett tanulságot harmasiker önéletrajzában később. A tüzes Dózsa-trónus városában, vagonkirakás közben nekem is elszörnyülködte egy kétnyelvű CFR-vasutas, mint tizedelték meg Tordát, még októberben az új-szövetségesek, tizenhattól-hatvanig, kiska-

bátban: Davaj bisztra, ötösével sorakozó! S bele a szibériai télbe, ahol az éhhalált a tífusz és vérhas is koronázta.

A maradékkal Magnyitogorszkban, Európa-Ázsia-Baskiria és Kazahsztán határán találkoztam, 1945. nyarán, de akkor már negyedére kurtult a névsorolvasás. S a lelki nyomorúságában önmagával beszélgető Tompa Antal tordai keramikus mentségére ezt súgta Seres Sándor kereskedő-földije: "Két testvérét, és a sógorát temette el, pedig a bátyja román királyi szenátor volt!" És sorolták a többi tordaiak is. "Reggel kérde a napostiszt: Szkolko? Hány halott? Jelentjük: Százhusz. Csak ennyi? S lám félőlesre burjánzik rajtuk a lórum, ott, a domboldali, jeltelen temetőben!"

S kinek három, kinek négy esztendő mértek még reá. Jobbadán már halál nélkül, csupán fakíri éhezéssel, s még a szájunk se járhatott többért, ha nem akartunk az MVD-sel, majd a fogda patkányaival találkozni. És a szovjet-polgárok sem éltek jobban. Gyermekszemek nézték ki kezünkől a kenyeret, s növendék-leánykák szimatoltak úgy a kásáskondérunk felé, mintha orgonailatot gőzölgött volna. Egészen 1948. őszeig, amikor tapsikoltak érettségünk a vagonútközök. S újra jelentkezett Torda.

Ültünk a vagonok előtt, és vártunk. A parancsnok-kapitány le-fel futkosott: "Egy ember hiányzik! Ki az a magabarma, aki haza sem igyekszik?" Körbekacsintás: Ki más lenne? Bibza, ez a tordai örmény kegyeszerárus, lágerburzsuj, aki a holtemberségen és a zsidókántorságon kívül minden kerthátulját körülbarangolt szűk ötven esztendeje alatt. "Hol voltál?" - gyöntatta volna a kapitány s nem is tagadott: "Hát a bazárban, teát venni! Ötödéve azért küldött boltba az aszszony, amikor elhoztatok! Hazamehetek nélküle?!"

Hej, Torda, Torda...

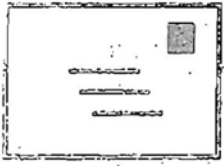
Amikor mennyasszonynézőben bő-negyedszázada, Sepsinek menet arra kerültem, már csak az ötödik szembejövő választott az anyanyelvemen. A gyermekecskéket sem vizsgáztathattam tehát Szent László füve, pénze, hasadékugrása felől, csak a kalapomat emelintettem meg némán, mert abban a nevezetes 1568-as templomban temetésre csendült a lélek-váltság harangja. Fohászra mozdította a számat: "Adj Uram örök nyugalmat nekik!" De a jelen illetékese helyett azokra a tordai halottakra gondoltam, akikért, ott Magnyitogorszkban olyan keservesen sír át Ázsiából! Európába a csontdermesztő burán s földdeomlott poraikból! kövérebben zöldell a lórum, fehérbe öszülve lendül az árvalányhaj a tovatáncoló szellőcské hátán.

Timár Máté

Feltámadás...

*A tegnapiodat ismered már,
De rejtve még a holnapod.
Isten kezében vagy, s tagadd bár,
Vesztes te lész, ha elhagyod.
Fontold meg, Ember! Létednek célja
Semmibe hullás? Nem várna más?
Gondolj magadra! Örök ígéret,
Elmúlásból a feltámadás.*

Iványi Mária

postánkból...

Hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségéért

apjaink oktatáspolitikai koncepciója egyre tágabb teret enged a tehetséges szülők gyermekeinek elkülönített, ún. elitképzésének.

Lintha egy kissé átestünk volna a ló másik oldalára: a valamikor oly sokat hangoztatott esélyegyenlőséget megemlíteni sem sikk manapság. Pedig az élet most is ugyanazt rodukalja, mint eddig: a kevésbé módos családokba is születnek tehetséges gyerekek. Most is vannak családok - aajnos egyre többen - akiknek anyagi erejét meghaladja gyermekük iskoláztatása. Ezt a gondot kívánja enyhíteni az iskolákban 1990-ben létrejött tanulmányi ösztöndíj alapítvány. Az alapító Dr. Farkas János endrődi származású seész főorvos volt, 10.000,- Ft induló tőkével. Azóta az összeg 86.000,- Ft-ra emelkedett.

A további támogatók voltak:

Márton Gábor nyugdíjas pedagógus, Endrődi Egyházközség, Péke MGTSZ, Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet, Dr. Jgrin Vendelné, Harnos Imre, Farkasinszki Géza, Emlékbizottság, 1.sz. Napköziotthonos Óvoda dolgozói, 3.sz. Általános Iskola dolgozói.

Az alapítvány kuratóriuma évenként egy - a 8 általános iskolát Endrődön végzett - középiskolásnak havi 1.000,- Ft ösztöndíjat ítél oda. Ennek feltétele: példás magatartás, jó tanulmányi eredmény, a támogatást indokló családi háttér. Jelenleg 5 középiskolás tanuló kapja az ösztöndíjat. A támogatást elveszíti az, akinek tanulmányi átlaga 4,- alá esik a tanév végén. A jelenlegi kedvezményezettek valamennyien kiváló tanulók, ketten az ideai tanévben érettségiznek, főiskolára, ill. egyetemre készülnek.

Az elmúlt 4 év alatt lehetőségünk nyílt egy franciaországi tanulmányi utat finanszírozni, egy alkalommal pedig rendkívüli beiskolázási támogatást nyújtani.

Sajnos az alapítvány alapítójának összege nem teszi lehetővé, hogy kamataiból a felsőoktatásban továbbtanulókat is támogatni tudjuk. Nagyon sajnálatos lenne viszont, ha bármelyik tehetséges tanulónak a pályája emiatt törne ketté. Tisztelettel ajánlom mindazok figyelmébe alapítványunkat, akik szívesen járulnak hozzá kedvezőtlen körülmények között élő tehetséges gyerekek továbbtanulási esélyeinek javításához. A Dr. Farkas János tanulmányi ösztöndíj alapítvány számlaszáma:

Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet - 269 - 98 370 - B - 91

Az átutalt összeg az adólapból leírható.

Ladányi Gáborné - ált. isk. ig.

Néhány testvéri szó - Timár atya üzenete

Új lapunkban szeretettel köszöntelek benneteket.

Mocem reinélv, hogy többen emlékeztek még rám. Néhány hónap hiján 6 évet töltöttem körötökben. Lelkipásztori és emberi életemből az a 6 év a legküzdelmesebb, de a legszebb szakasz. A sok küzdelem és számtalan lelkipásztori öröm hozzátok Kovácsolt és egy életre hozzátok köt engem. Ezért érdekel a sorsotok, de unokátok és unokátok sorsa is. S mindehhez vegyük hozzá az ősi mondás igazságát: "A vér nem válik vízzé." Nem is akarom, hogy vízzé váljék!

A Hármaskörös partján sok szépet és jót tapasztaltam nálatok. Azóta eltelt tucatnyi esztendő nagyban segít, hogy elfogulatlan, tehát tárgyilagos legyek.

Családlátogatások alkalmával, vagy utcán, temetőben, betegágyánál, plébániai irodán folytatott beszélgetésekből sokszor örömmel ál-

laphattam meg, hogy sok mélyhitű ember lakik Gyomaendrődön. Legyen rá gondotok, hogy az ilyen emberek száma ne csökkenjen, hanem inkább gyarapodjék.

A 6 év alatt és utána is rengeteg életsorsba nyertem betekintést. Melengető örömmel tapasztaltam a gyakori segítőkészséget jelentős áldozatok árán is. Ez emberi kapcsolatokat mélyített és nemcsitett. Ez a lelkiület nem csappant, ha az Isten házának az ékességéről volt szó. De jól vizsgáztatok ebből a "tantárgyból" akkor is, amikor a plébánia épületet és környékét tetőtől-talpig, kívül-belül felújítottátok. Minden - bármilyen irányú - áldozatért áldjon meg az Isten benneteket, "mind a két kezével".

Ne fáradjatok, ne lankadjatok!

Szeretlek benneteket, ezért az érem másik oldalára is fényt kell villantanom. Bizony láttam mást is:

Szükkéblőséget, kicsinyességet, önzést, kiskaliberűséget. Nem szeretitek szívből az Alföldnek ezt az áldott részét ahol laktok, ha saját közös ügyeiteket nem karoljátok föl áldozatosan. Nem titkolom, hogy mire gondolok. A Kisréli Gyógyszállóért lelkesedni, izzani kellene mindegyiteknek - kivétel nélkül. Adjatok hálát az Istennek, hogy vannak emberek, akik a Gyógyszálló ügyét önzetlenül szolgálják és viszik előbbre. Bizzatok meg azokban, akik ezt az ügyet kezükbe vették. Meg van hozzá az erkölcsi alap. Kell egészséges bírálát. De a ronda és rosszindulatú kritika ölni tud. Egy pohár kristálytisza vízbe elegendő belesöpöpenteni egy csepp pocsolót, máris elveszti csillogását. Higyétek el végre, hogy sokkal több telik tőletek. Nemcsak más vidékről idejött Csernus Mihályok tudnak nagyot tenni városukért. Nagykaliberű emberek teremnek Gyomaendrőd földjén is! Szeressétek annyira helyesen önmagatokat és unokáitokat, hogy ezt a páratlan lehetőséget nem engeditek eisikkadni. S legyen ennyi önbizalom és szent önzés bennetek, hogy ennek megvalósítását nem engeditek át a következő nemzedéknek. Minden perc halogatás fölmérhetetlen veszteség!

És még valamit. Rohamosan fogy Gyomaendrőd lakósága. Nem az elköltözésekre gondolok, hanem a gyermekgyilkosságokra. Hát kipszítjuk önmagunkat?! Saját fajtánkat?! Láttatok már olyan állatfajt, amelyek kiirtja önmagát? Csak az ember tud ilyen mélyre süllyedni! Sok egészséges fiatalasszony önző-gyilkos nyilatkozatát hallottam már itt Gyomaendrődön társalgás közepette és szégyelltem, hogy magyar vagyok.

Mit szólunk azokról az anyákról, akik nem bölcsöt ringatnak, hanem sírt ásnak? Akik élet helyett halált hordoznak, akik az emberiség virágbimbóit tördelik le, akik anyaiarcú kis ártatlanokat fojtogatnak. Mikor a temető nem a város szélén kezdődik, hanem a családi szentélyben. Mikor egy pár nem megesküszik, hanem öszszeszkuszik egy harmadik, védtelen élet ellen. Mily rémis találkozás lesz az, mikor ezek a világra nem engedett gyermekek ott a másvilágon azt fogják mondani: Engem anyám ölt meg! Úgy szerettem volna meglátni Isten fényes napját. Úgy vágytam az anyai csókra! És a halál mérgét lehelle homlokomra csók helyett... Kicsoda? Egy asszony, akit úgy neveztem volna - ha megszülettem volna - hogy édesanyám. Adja Isten, hogy Gyomaendrőd utcáin ilyen kegyetlen lények ne szaladgáljanak.

Gyakran elmélkedem - főleg édesanyám sírjánál - Újházi Miklósunk szavai fölött:

Anyát teremt az Isten, s Ő lesz a védelem,

Mélynek enyhén az élet virága megterem.

Ez ő: Isten előre való gondja ránk.

Isten szeretetéről bizonyosság jó anyánk.

Áldott legyen Plavec Timár Franciska keresztyányam emléke, aki egészséges fiatal lányként férjhez megy az első világháborúban megvakult Timár Péterhez. Nyolc vasgyúró gyereket nevelt föl! S mi félünk, az éhenhalástól. Sokkal jobban feljetekek a csak tejbenvajban fürösztött, elkényeztetett gyermekektől!

Nagyon bízom bennetek. Isten akarata szerint való életigenlésetekben, igazi élniakarásotokban.

Sokszor gondol rátok és sokat imádkozik értetek az öregedő vacser pap

Timár atya

VÁROSUNK Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Felelős kiadó: KDNP Gyomaendrődi Szervezet.

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Márton Gábor, Ungvölgyi János, Vaszkó András, Vaszkó Irén.

Készült a KDNP Központi Sokszorosítóiban, 1126 Budapest, Nagy Jenő utca 5.